

1989 - sbírka parafrází na Orwellovo 1984

Daniel Novotný

Předmluva

Kdysi mě fascinoval Orwellův román 1984. Napsal jsem proto několik prarafrází. Vzájemně spolu nesouvisejí, každá se odehrává v nějakém jiném „světě“, každý z těchto světů je však nějakým způsobem založen na Orwellově knize. Pokud jste původní Orwellův román nečetli, tato sbírka vám asi nic neřekne. Také nedoporučuji číst sbírku na jeden zátah, protože je monotematická: ale dělejte, jak uznáte za vhodné.

Přeji vám dobré počtení. Daniel Novotný

Co jsou hvězdy?

Aeen byl netrpělivý. Sledoval davy dvounohých bytostí, nevšímavě procházejících kolem jeho létajícího talíře. „Coxxi, končíme,“ povzdechl si. „Zkoušeli jsme rádiové vysílání. Jejich řečí. Nereagovali. Nyní je oslovujeme přímo - ani si nás nevšimli! Přitom jejich smyslový aparát...“

„... je zcela jistě uzpůsoben k tomu nás vidět a slyšet,“ odvětil Coxx „Zkusím to ještě jednou, přepínám translátor do angličtiny...“

„Haló, pane, přiletěli jsme k vám z vesmíru, z tamté hvězdy... Nic. Jako kdybychom neexistovali. Ach jo.“

O'Brien spěchal do budovy Ministerstva pravdy. Poté co zatkli Winstona mu zvedli plat - výborně. Přemýšlel o přípravách na Týden nenávisti roku 1985, když tu náhle mu v zorném poli cosi bliklo.

Crimestop! Vzpomněl si na vlastní slova: „Co jsou hvězdy? Ohně pár kilometrů odsud. Mohli bychom jich dosáhnout, kdybychom chtěli. Anebo bychom je mohli vymazat.“ Ještě jednou se rozhlédl kolem sebe. *Žádný* létající talíř tu samozřejmě *nebyl*.

4891

„Tak jak to bylo, Winstone?“ zeptal se O'Brien.

„No...“ povzdechl si Winston, „přišlo mi, že Julii miluju, ale v ten samý okamžik nemiluju...“

„Zapomínáš na princip singlethinku,“ zvedl prst O'Brien, „nemůžeš držet v mysli zároveň jeden výrok i jeho protiklad. Pak vznikají chyby v myšlení. Nezapomeň, tady na Ministerstvu lásky jsi dobrovolně, připadalo ti, že jsi nešťastný, tak ses mi přihlásil po Dvouminutovce lásky.“

„Chápu, že v utopii musí být každý šťastný...“ pokračoval Winston.

„Naše společenské zřízení není utopie, ani anti-utopie,“ odporoval O'Brien, „musíme přece brát ohled na realitu, která není taková, jakou si držíme v hlavách, ale taková, jaká reálně JE. Na to bys neměl zapomínat.“

„A pomůžete mi tady na Ministerstvu lásky i s pamětí?“ zeptal se Winston, „někdy si to, co si pamatuju, překrucuju, abych to uvedl do souladu s tím, co si myslím teď.“

O'Brien stisknul tlačítko. Číselník se trochu pohnul a Winstona na chvíli zalil pocit blaha.

„Výborně, Winstone, děláš pokroky,“ usmál se O'Brien, „dokázal jsi sám diagnostikovat jednu ze svých chyb, oblast, ve které se chceš zlepšit. Jen tak dál.“

Winston byl rád, že terapie k něčemu vede. Kdo ví, možná ho pošlou i do Místnosti 010, kde se prý každému vyplní jeho největší celoživotní přání.

1984 reloaded

Bill Smith zapnul počítač. Podíval se na poštu: nové zaseknutí software ovládajícího kameru v bloku C34, nějaké další informace ohledně problému rozpoznání obličejů a pár dalších podobných, vesměs rutinních, záležitostí.

Bill ani chvíli neváhal: věděl, že Operační Systém Vítězství je prošpikován sledovacím software a hodnotí se každý klik myši a každý stisk klávesy. Ihned zapnul příkazovou řádku a textový editor a začal pracovat.

Sice se většina obyvatelstva Oceánie s výpočetní technikou přímo nesetkávala – to aby nemuseli lidé tolik přemýšlet, ani ti z Vnitřní strany – potřebovala sledovací a inkviziční mašinerie Ministerstva lásky podporu netriviálního množství programátorů a adminů: tito pro svoji práci potřebovali logické myšlení.

Ale zároveň nebylo možné, aby lidé disponující sebemenší inteligencí nebyli podchyceni ideologicky: proto i u těchto IT specialistů byla sledována pravověrnost co se týče angsovu a ovládnání mysli. Tuto disproporci mezi logickým myšlením a angsocem řešil doublethink, jako ostatně vždycky, když podobná disproporce nastala.

Bill Smith přerušil práci a zašel do kuchyňky, kde si natočil pravou kávu. Jídlo v kvalitě Vnitřní strany bylo dalším ústupkem a podplacením této pracovní třídy, protože informační infrastruktura byla pro chod Oceánie velmi potřebná.

Kdyby však někdo „ujel“, skončí na mučírně Ministerstva lásky jako kdokoliv jiný.

Bill nebyl úplně pravověrný. Občas měl výčitky svědomí, když viděl, k čemu se jeho software používá. Ale co mohl dělat? Komu mohl něco takového říct? Inu – crimestop! Pryč s takovými myšlenkami! Bill ještě poslal jednu softwarovou záplatu ohledně rozpoznání řeči ve speakwrite – a už může jít domů.

Bill Smith vypnul počítač. Nebude to on, kdo bude riskovat krk.

1989

Willis Brown zapnul nenávisť. Kouknul se do peněženky, pokýval hlavou a začal křičet. Všechno bylo tak, jak si představoval. Usmál se a lokl si Kávy vítězství. Musí se ještě podívat do obchodu, zda nemají nový kartáček na zuby, ale poté může jít na nepovinnou přednášku „Angsoc a řízení dopravy ve velkých městech“.

O'Brien si Willise Browna velmi dobře všiml: vždycky při Dvou minutách nenávisť skandoval nejvíce. Ale nebyl ani příliš „vědoucí“, příliš vědomě operující s principy Angsocu, jako... O'Brien si málem vzpomněl na neosobu jménem Syme, ale neudělal to. Zkratka... tady byl potenciál na růst: a to na jediný možný růst, který byl v Oceánii povolen. O'Brien si přitáhl speakwrite a začal diktovat:

„Willis Brown: duckspeak veledobry, angsoc pojetí převedobré. Návrh posun vnitřstranně. Nadřízschvál.“

***

Když někdo zaklepal na dveře, bylo to neobvyklé. Willis chvíli přemýšlel, přestal počítat své peníze, zvedl se a otevřel neznámému příchozímu. Jak se ukázalo, zas tak neznámý nebyl: byl to O'Brien.

„Soudruhu Browne, mám tu čest vám oznámit důležitou zprávu. Byl jste vyhodnocen jako potenciální kandidát na přestup z Vnější strany do Vnitřní. Stalo se tak díky vaší píli, angažovanosti a dobře vyvinutým schopnostem doublethinku.“

Willis se usmál: „Budu muset projít nějakými testy, že?“

„Samozřejmě,“ odvětil O'Brien, „v podstatě se zopakuje test, který jste - jako každý člen Strany- absolvoval když vám bylo šestnáct. Jak říkám, ve Vnější straně by vás bylo škoda: Oceánie vás lépe využije v centru dění. Přid'te zítra v devět ráno na Ministerstvo pravdy, oddělení klasifikace.“

***

Willis Brown seděl v pohodlném křesle a jedl pstruha na másle, k tomu popíjel pravý indický čaj. Uplynulo pár týdnů a po úspěšných zkouškách byl přerazen na odpovědnější pozici. Sáh do kapsy, poklepal na peněženku a přitáhl si speakwrite k ústům: „položky dva až pět rozšíř, položka sedm deset škrť, nový oddíl pět...“

***

„Jste zatčen!“ křikl pan Charrington, nyní převlečený za prodavače obuvi.

„Ne, to vy jste zatčen!“ křikl zákazník a ukázal průkaz agenta Ideopolicie.

„Jak je to možné? Záznamy... tam má být...“ koktal pan Charrington.

„Nevím, je v tom nějaký zmatek, v poslední době.“

Kousek od nich na manifestaci začal řečník koktat: projev byl nějaký divný. Lidé nesouhlasně mručeli.

***

Willis Brown při placení v obchodě utratil deset dolarů. Podíval se na peněženku, co mu říká. Generovala totiž signál synchronní s jeho kartáčkem na zuby... za deset minut bylo třeba zapnout nenávisť. No dobře. Spočítal počet dlaždic na chodníku, od toho odečetl deset, za těch deset dolarů. Rozdíl dnes řekne do speakwritu, jako vždycky.

***

Kdo je šílený sám o sobě, nemůže zešleť ještě jednou, způsobem Angsocu. Může se ovšem adaptovat a vytvořit mimikry. Psychotiků ve Vnitřní straně přibývalo a rozdíl mezi jejich soukromou logikou a logikou Strany zvyšovaly nestabilitu a entropii. Kousek od Willisovy hlavy se srazily dva vrtulníky Ideopolicie.

